

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicantium Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

V. Disputatio Flacij cum Strigelio Manichæismum & alias hæreses
propugnantis, vnde & apud suos, & ipsum principem omni gratia excidit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO
1559.

Flacius ro-
gat Princi-
pem de in-
stituenda
disputatio-
ne.

Strigelius
iubetur se-
se parare
ad disputa-
tionem.

V.

Ann. 1560.
Disputatio
Flacij cum
Strigelio.

Capita cō-
trouersa.

Norma &
methodus
disputandi.

hauserat in Schola Melanchthonis, doctrinam coactus. Quæ res multorum animos non parum offendit. Itaque Flacius eiusque socij confutationum autores, in quos huius facti inuidia magnam partem redundabat, rogarunt principem, ut publicam institueret disputationem, in qua Strigelius solutis vinculis sententiam suam de controuersis dogmatibus publice proponeret, & si posset, tueretur. Acquieuit huic consilio princeps, mandauitque Strigelio, ut sese ad huiusmodi congressum compararet: Qua in re parendum quidem fuit, cum esset in manu principis: At fecit hoc Strigelius per quam inuitus.

Ceterum disputatio hæc an. 1560. Augusto mense, Vinariæ fuit instituta, principis auctoritate, qui cum suis perpetuo præfens actionibus omnibus interfuit, & Flacium cum Strigelio disputantem audiuit. Ut verò paratiores accederent, Flacius sententiam suam de capitibus maximè controuersis, puta de libero arbitrio, de definitione Legis & Euangelij, de Maiorismo, uti loquitur, de Adia-phorismo, deq; academica apocha, vel iudicij suspensione in rebus fidei, quibusdam aphorismis vel assertionibus complexus est. Idem Strigelius fecit mandatu principis, & quid ipse de capitibus iisdem sentiret, punctim more scholastico scriptis thesibus declarauit. Priusquam actionis fieret initium, de forma disputationis deq; legibus, quibus velut cancellis aut repagulis disputantes cohibe-

hiberentur, inter consiliarios principis, & ANNO
 Flacium atq; Strigelium acris fuit & diutur- 1560.
 na concertatio.

Tandē auctoritate principis hæ leges vtri- 1.
 que præscriptæ fuerunt: Vt, quod ad rem fa-
 ciat, sine verborum acerbitate vel contume-
 lia breuiter ac dilucidè in forma syllogismi
 vel enthymematis proponatur: Vt præter 2.
 duo vel tria ad summū argumenta non pro-
 ferantur vna vice, nec trālitus fiat ad alia, nisi
 ijs penitus discussis: Vt quātum satis est tem- 3.
 poris ad argumentandum & respondendum
 vtriq; concedatur, & siquidē argumenti dif-
 ficultas ita postulet, deliberandi spatium ab
 vna sessione ad aliam detur, modo sophistica
 absit, & cauillandi studium: Vt disputatio 4.
 latinè peragatur, cū lingua hæc ad dispu-
 tādum sit commodior: Vt verbum Dei nor- 5.
 ma sit, & iudex vnicus; vtque plus valeat e-
 uidens scripturæ dictum vnicum, quam om-
 nes consequentiæ & testimonia patrum: Vt 6.
 vterque præstet iuramentum calumniæ,
 quod vocant; nimirum quod propositas as-
 fertiones suas in conscientia non alio, quam
 ipsius veritatis loco habeat; quodque nihil
 aliud, quam Dei veritatem in hac disputa-
 tione quærat.

Tandem 2. Augusti, anno 1560. horis ma- Pontani
 tutinis factum est disputationis initiū. Prin- prolog^o de
 cipio Pontanus Cancellarius præfatus multa causis &
 de volūtate principis, deq; causis huius insti- legibus di-
 tuti colloquij leges, quas diximus, principis sputandi,
 nomine

ANNO
1560.

Tredecim
congressus
habiti.

Dogmata
vtriusque
de libero
arbitrio.

Vtrique
appellant.

Soluitur
colloquiū.

Pontanus
Melanch-
thonicus.

nomine promulgavit. Deinde disputatum fuit ad octiduum, & tredecim interea congressus habiti. Flacius Simonem Musæum socium habuit, Lutheranae Theologiae Doctorem: Strigelius verò solus fuit. Quàquam Musæus à disputando se cohibuit; ne duo contra Strigelium solum in arenam descendere viderentur. Actum verò fuit de libero arbitrio; In quo capite negocium hæsit velut in vado: nec ad alias controuersias ventum est. Et Flacius quidè durum illud rigidumque Lutheri dogma propugnabat de seruo arbitrio: Strigelius vero Melanchthonis opinionem à prima duritie posterioribus annis emollitam tuebatur, quæ à Catholicorum sententia non magno interuallo distat. Vterque ad scripturas, ad confessionem Augustanam, ad Lutherum ipsum prouocabat; cum sententijs toto cælo disiderent: Neuter tamen à sententia discessit.

Post altercationem octidui, princeps ad octauum Augusti horis pomeridianis imposuit actioni finem, nec ferre voluit, vt ad reliqua disputationis capita progredierentur. Id quo consilio sit factum, publice quidem compertum non fuit. Verisimile tamen est, vel Pontanum Cancellariū impediuisse progressum colloquij, quod Melanchthonicus esset, & per Strigelij latus Melanchthonem ipsum configi cerneret: vel principem ipsum præcidisse telam hanc, quod ex discussione capitis vnus infinitas fore de cæteris altercationio-

ationes ominaretur. Accedit, quod in disputatione de libero arbitrio Flacium deprehendit assertiones quasdam tueri duras & horridas: Ex quibus noua postmodum hæresis inter Lutheranos exorta fuit, à Manichæorum delirio non multum aliena. Huius generis assertiones sunt: Quod peccatum originis in homine non accidens, sed ipsam hominis vel animæ substantiam appellat: Quod voluntatem hominis Sathanæ mancipium facit: Ideoque coactioni subditum hominem asserit, vt viuat agatque ad Sathanæ libitum: Quod essentiam hominis in imaginem Sathanæ transformatam dicit. Hæc & id genus alia postmodum occasionem præbuerunt quibusdam Flacij discipulis Iacobo Andrea, Ioanni VVigando, Tielmanno Heshusio, aliisque, vt à præceptore secessionem facerent, eumque cum sectatoribus, qui peccatum assererent esse substantiam, Substantiarios appellarent: Quemadmodum hi vicissim illis Accidentiariorum nomen indiderunt, quod peccatum accidens non substantiam esse dicerent.

Itaque Flaciana factio, quæ tam acerbè Melanchthonem, & VVittenbergenses Lipsiensesque Lutheranos hætenus exagitarat, per occasionem huius disputationis in duas turmas distracta fuit, & fœde dissipata: qua de re forsan alibi dicemus:

dd

Inte-

ANNO
1559.

Manichæ-
ismus Fla-
cianorum.

Causæ se-
cessionis
discipulo-
rum a Fla-
cio.

Origo Sub-
stantiario-
rum & Ac-
cidentia-
riorum.

ANNO
1560.

Princeps
Flacio sp̄e
facit de
cōtinuan-
da dispu-
tatione.

De conuo-
cando Sy-
nedrio.
Principis
auerſio à
Flacio.

Magnis
augetur
inremen-
tis.

Interim princeps, qui Flacium hæc para-
doxa proferentem audiuit, abrumpendam
censuit disputationem ob multas causas, vt
Cancellarius in vltimo confessu assererat;
quarum nulla tamen in publicum prolata
fuit: Quamquam princeps, vt Flacio socijs-
que in pugnam ardentibus aliquo modo la-
tisfaceret, promisit continuandam breui
disputationem, & vbi de reliquis etiam ca-
pitibus disceptatum fuerit, conuocandam
deinde Synodum, eiusque iudicio finem hi-
sce controuersijs imponendum. Cæterum
licet Flacius in his congressibus sibi victo-
riam ascribat; aliam tamen Principis & con-
filiariorum sententiam fuisse vel ex eo colli-
gas, quod postea disputationem hanc in lu-
cem referri noluit; tū quod Strigelium pau-
lò post restituit in integrum; demum quod
à Flacio deinceps, eiusque gregalibus ani-
mum habuit prorsus alienum. Atque hæc
principis auerſio perpetuis incrementis post-
modum aucta fuit, Cancellario, qui Flacia-
nos infestè oderat, faces admouente, cum oc-
casio sese ad inflammandum Principis ani-
mum offerret.

C A P V T IV.

- I. *VVinterus ab officio Superintendentie per principem remotus indignante & fremente Flacio, magistratum ad pœnitentiam compellente.*
- II. *Flacius cum suis exautoratus Ratisbonam pergit,*